

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-19-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шерализода Миралӣ Шерали дар мавзуи «Принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ: асосҳои назариявӣ-ҳуқуқӣ ва таъмини амалӣ намудани он дар муҳофизати ҳақуқҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.09 – Ҳуқуқи муҳофизати ҳақуқҳои пешниҳод шудааст

Пажӯҳиши диссертатсионии Шерализода Миралӣ Шерали дар замони муосир барои таҳкими давлатдорӣ соҳибхотӣ, демократӣ, ҳуқуқбунёд ва иҷтимоӣ пураҳамият буда, асос барои амалишавии адолати судӣ, волоияти ҳуқуқ, қонуният ва эътимоди мардум ба қонун ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ мегардад.

Диссертант ба маврид зикр менамояд, ки альон, эҳтимолияти бегуноҳӣ аз ҷониби давлатҳои соҳибхотӣ демократӣ ҳамчун принсипи калидӣ дар муҳофизати ҳақуқҳои пазируфта шуда, ба тӯфайли он ҳама намуди дастгиркуноҳии беасос ва маҳкумкуноҳии ғайриқонунӣ аз байн бурда мешаванд. Масъалаи мазкур аз ҷониби олимону муҳаққиқони ватанӣ пурра таҳқиқ нашудааст. Бинобар ин, месазад паҳлуҳои гуногуни ин принсипи муҳим ва зарурӣ дар муҳофизати ҳақуқҳои мавриди баррасии амиқ қарор гирад.

Асли принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ иборат аз бегуноҳии гумонбаршуда, айбдоршаванда ва судшаванда то замони исботи гунаҳкорӣ ӯ дар суд ва эътибори қонунӣ гирифтани ҳукми суд дар содир намудани ҳақуқҳои мебошад. Ин принсип яке аз принсипҳои муҳими ҳуқуқи муҳофизати ҳақуқҳои буда, амалӣ гардидани он сабаби як додрасии одилона мегардад. Моҳияти принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ дар он ифода меёбад,

ки набояд нисбат ба гумонбаршуда, айбдоршаванда ва ё судшаванда бо ин назар бингаранд, ки $\bar{u}$ дар асл ҷиноятро содир намудааст. Маҳз, ин принцип ҳуқуку озодиҳои инсон ва шахрвандро дар ҷараёни муҳофизатӣ ҳифз намуда, шахсро аз ҳар гуна айбдоркунии беасосу ғайриқонунӣ зэмин нигоҳ медорад. Бинобар ин, таҳқиқоти илмии ин масъала имкон медиҳад, ки илм ва амалияи ҳуқуқшиносӣ дар самти амалӣ гардидани принципи эътимолияти бегноҳӣ бо ҳам унси наздик гиранд.

Дарвоқеъ, таҳқиқоти анҷомшуда, пажухиши нодир дар илми ҳуқуқшиносӣ буда, имкон медиҳад, ки баҳри дар қонунгузорӣ илова намудани пешниҳодҳои илмии мушаххаси унвочӯ ва татбиқи ин принцип дар амалия кӯмак намояд. Бе шак, натиҷаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда на танҳо аҳаммияти назариявӣ доранд, балки дар амалия низ метавонанд фарроҳ истифода бурда шаванд.

Тавре дар автореферат зикр карда шудааст, гузаштаи дури мо собит месозад, ки меъёрҳои бегуноҳӣ ва ё исботи гуноҳи шахс дар ҳар кирдори содиршуда, таърихи ҷандинасра дошта, ҳам дар сарзамини ғарб ва ҳам дар сарчашмаҳои таърихии форсу тоҷик васеъ истифода мегардид ва онро ҷомеа ҳамчун ҳақиқати баҳснопазир қабул намудааст. Ҳарчанд, оид ба масъалаи бегуноҳӣ ва исботи гуноҳи шахс замоне табъиз аз рӯи мақому манзалат ба роҳ монда мешуд ва баъзан мавридҳо ҳуқуку озодиҳои шахс поймол мегардиданд. Феълан бо кӯшишу заҳматҳои олимону муҳаққиқон ин принцип хусусияти умумиро касб намуда, ҳам дар санадҳои миллӣ ва ҳам дар санадҳои байналмилалӣ инъикоси воқеии худро пайдо намуд.

Нуқтаҳои илмӣ ва навгониҳои илмии диссертатсия, моҳиятан дар ҳалли масъалаҳои илмӣ ва амалӣ, инчунин таҳияи пешниҳоду тавсияҳо бобати такмил гардонидани қонунгузорӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ дар соҳаи мазкур аҳаммияти хосса ва беназир доранд. Баҳогузориҳои онҳо аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ муҳим арзёбӣ мегардад. Муҳаққиқ мақсад ва вазифаҳоеро, ки дар диссертатсия гузоштааст, муваффақона ба даст овардааст. Вазифаҳои таҳқиқот бо нуқтаҳои барои ҷимоя баровардашуда алоқаманданд. Автореферат ба сохтор ва мундариҷаи диссертатсия

комилан мувофиқ буда, унсурҳои заруриро дар бар мегирад. Бояд махсус қайд намуд, ки пешниҳодҳои амалии муаллиф, ки дар автореферат қой дода шудаанд, барои такмили қонунгузори мурофияи қиноятӣ замина гузошта, баҳри рушди илми ҳуқуқшиносии ватанӣ метавонанд саҳми арзишманд гузоранд.

Аз таҳлил ва барассии ҳамачонибаи автореферат ба хулосае омадан мумкин аст, ки сохтори таҳқиқот пай дар пай ва бо риояи мантиқи илмӣ таҳия гардидааст. Дар зимн, автореферати диссертатсия ҳамаи талаботҳои қойдоштаро дар худ ғунҷонида, натиҷаҳои пурра ва босамари таҳқиқотро ифода намудааст.

Мавриди зикри хос аст, ки пажӯҳиши рисолаи илмии муаллиф дар заминаи сарчашмаҳои нодири таърихӣ-ҳуқуқӣ, қонунгузори миллӣ ва байналмилалӣ, инчунин қонунгузори мурофияи қиноятӣ давлатҳои аъзои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил гузаронида шуда, тавассути он роҳҳои ҳал ва такмили қонунгузори соҳа дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидааст.

Дар асоси андешаҳои зикргардида метавон бо эътимоди комил иброз намуд, ки мавзӯи рисола аҳаммияти муҳимми илмӣ ва амалӣ дорад.

Дар баробари ин, дар қори илмӣ баъзе камбудҳои ҷузъӣ низ ба монанди хатогиҳои техникӣ ба назар мерасанд, вале онҳо сифати таҳқиқоти диссертатсиониро насту намекунанд ва баҳои мусбати диссертатсияро тағйир наменданд.

Дар маҷмӯъ, аз таҳлилу баррасии автореферати мазкур ба хулосае омадан мумкин аст, ки Шерализода Миралӣ Шерали ҳангоми навиштани рисолаи илмӣ дар мавзӯи «Принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ: асосҳои назариявӣ-ҳуқуқӣ ва таъмини амалӣ намудани он дар мурофияи қиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон» қобилияти баланди илмӣ ва эҷодкорӣ нишон додааст.

Автореферати диссертатсия ва дастгоҳи илмӣ таҳқиқот ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ба талаботи бандҳои 31, 32,

33, 34, 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.09 – Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣ сазовор мебошад.

Тақриздиханда:

декани факултети ҳуқуқшиносии
Академияи идоракунии давлатии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Саъдиев И.З.

21.11.24

Имзои И.З. Саъдиевро тасдиқ менамоем.
Сардори раёсати кадрҳо, коргузори ва корҳои
махсуси Академияи идоракунии давлатии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Зоирхонзода Ф.З.